

## **Y PWYLLGOR IECHYD A GWASANAETHAU CYMDEITHASOL**

### **ADRODDIAD I'R CYFARFOD LLAWN O DAN REOL SEFYDLOG 9.9 ADRODDIAD I'W GYFLWYNO I'R TRYDYDD CYNULLIAD - 2003 to 2007**

#### **CYFLWYNIAD**

- i. Mae'r Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn un o saith pwyllgor pwnc y Cynulliad. Gwneir yr Adroddiad hwn o dan Reol Sefydlog 9.9, sydd yn gorchymyn bod y pwyllgorau pwnc yn adrodd i'r Cynulliad yn gyson ar eu cynnydd wrth gyflawni'u rhaglen waith. Llunnir yr adroddiad ar wahân i adroddiad blynyddol y Pwyllgor ar gyfer 2006-2007, ac mae dwy ran iddo. Yn gyntaf, mae'n rhoi golwg cyffredinol ar flaenoriaethau strategol a gweithgarwch y Pwyllgor yn ystod yr ail Gynulliad. Mae ail ran yr adroddiad sydd i'w gyflwyno i'r Pwyllgor(au) olynol yn y trydydd Cynulliad, yn dangos materion pwysig y bydd y Pwyllgorau hynny o bosibl am eu hystyried.
- ii. Gellir gweld adroddiadau, agendau, papurau, cofnodion a thrawsgrifiadau'r cyfarfodydd ar wefan y Cynulliad Cenedlaethol.

#### **1. TROSOLWG STRATEGOL**

##### **Cylch gorchwyl a chyfrifoldebau**

1.1 Mae cylch gorchwyl y Pwyllgor yn adlewyrchu portffolio'r Gweinidog dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol. Tan 10 Ionawr 2005, 'roedd hyn yn cynnwys cyfrifoldeb dros faterion plant.

##### **Gwaith a Chyflawniadau**

1.2 Cyfarfu'r Pwyllgor 58 o weithiau yn ystod yr ail Gynulliad. Ar 27 Ionawr 2005, 13 Mawrth 2006 a 8 Mawrth 2007 cyfarfu ar y cyd â'r Pwyllgorau Addysg, Dysgu gydol Oes a Sgiliau, Cyfle Cyfartal, a Chyfiawnder Cymdeithasol ac Adfywio, i drafod adroddiad blynyddol Comisiynydd Plant Cymru. Fel rhan o'i ymrwymiad i sicrhau bod ei drafodion yn fwy hygyrch i bobl Cymru, cyfarfu'r Pwyllgor yng Nghaerfyrddin ym mis Rhagfyr 2003 ac yn Wrecsam ym mis Gorffennaf 2004.

1.3 Dros y cyfnod o bedair blynedd, craffu ar bolisïau Llywodraeth Cynulliad Cymru fu nod y Pwyllgor gan fonitro gweithredu'r polisïau hynny i sicrhau bod pobl Cymru'n cael cyrchu gwasanaethau sydd yn gwella'u hiechyd a bod y polisïau'n darparu gofal iechyd a gofal cymdeithasol iddynt pan fydd angen.

1.4 Dyma'r materion gafodd flaenoriaeth:

- Ailstrwythuro'r GIG;
- Lleihau amseroedd aros a'r oedi wrth drosglwyddo pobl rhwng asiantaethau gofal;
- capasiti;

- iechyd meddwl;
- strategaeth gofal sylfaenol;
- safonau ac ansawdd gofal cymdeithasol;
- amddiffyn plant.

1.5 Mae'r Pwyllgor wedi craffu ar wyth Mesur neu Fesur drafft a gyflwynwyd gan lywodraeth y DU a 61 rhan o is-ddeddfwriaeth. Dyma'r Mesurau:

Y Mesur Plant (Mai 2004)

Mesur yr Asiantaeth Diogelu Iechyd (Mai 2004)

Mesur Drafft Iechyd Meddwl (Hydref 2004)

Mesur Comisiynydd Pobl Hŷn (Cymru)(Mai 2005)

Y Mesur Plant a Mabwysiadu (Tachwedd 2005)

Mesur lawndal y GIG (Tachwedd 2005)

Y Mesur Iechyd (Ionawr 2006)

Mesur Iechyd Meddwl (Ionawr 2007)

1.6 Rhoddodd y Cadeirydd a dau Aelod o'r Pwyllgor dystiolaeth i'r Cydbwyllgor Seneddol ar ddrafft y Mesur Iechyd Meddwl. Trafododd y Pwyllgor hefyd y Mesur Ysmygu mewn Mannau Cyhoeddus (Cymru) a gyflwynwyd i Dŷ'r Arglwyddi gan y Farwnes Finlay o Landaf. Roedd y Pwyllgor yn cefnogi egwyddorion y Mesur.

1.7 Bu'r Pwyllgor yn gyfrifol am dri adolygiad polisi sylweddol.

1.8 Ym mis Hydref 2003 cyflawnodd ymgynghoriad cyhoeddus eang ar adolygiad o'r **Cysylltiad rhwng Iechyd a Gofal Cymdeithasol yng Nghymru**. Penododd y Pwyllgor Dr Vivienne Walters, Athro Polisi Iechyd, Prifysgol Caerdydd, yn gynghorydd arbenigol. Fel rhan o'i gwaith, creodd Dr Walters grwpiau ffocws i gasglu tystiolaeth gan ddefnyddwyr y gwasanaethau a'r darparwyr rheng flaen mewn lleoliad llai ffurfiol. Bu Aelodau'r Pwyllgor hefyd ar ymweliadau casglu gwybodaeth â darparwyr y gwasanaethau. Lanswyd adroddiad y Pwyllgor ym mis Mawrth 2005 yng Nghanolfan yr Efail, Port Talbot. Roedd Llywodraeth Cynulliad Cymru'n derbyn pob un o'r argymhellion. Yn dilyn hynny, bu'r Pwyllgor yn monitro'r gweithredu, a'r tro diwethaf i hyn ddiwydd oedd ar 7 Chwefror 2007.

1.9 Ym mis Mai 2004, cytunodd y Pwyllgor i adolygu **Safon 2 o'r Fframwaith Gwasanaeth Cenedlaethol ar gyfer Iechyd Meddwl**. Mae Safon 2 yn trafod rhoi grym i ddefnyddwyr a gofalwyr. Cyhoeddodd y Pwyllgor ei adroddiad ym mis Hydref 2005, ar ôl ymgynghori'n ysgrifenedig â defnyddwyr a darparwyr y gwasanaethau yn y sectorau statudol a gwirfoddol a chymryd tystiolaeth lafar ganddynt. Derbyniodd y Gweinidog 10 o'r argymhellion yn llawn a dau yn rhannol. Ar 7 Chwefror 2007 monitrodd y Pwyllgor y gwaith wrth i'r argymhellion hyn gael eu gweithredu.

1.10 Yn dilyn ymgynghori rhagarweiniol yn gynnar yn 2006, cytunodd y Pwyllgor ar 5 Ebrill y byddent yn adolygu **Gwasanaethau Canser ar gyfer Pobl Cymru**. Ar y dechrau, 'roedd y cylch gorchwyl yn eang, ond ar ôl ymgynghoriad ysgrifenedig, penderfynodd y Pwyllgor ym mis Medi y byddent

yn canolbwyntio ar bum agwedd ar y gwasanaethau lle nad oedd datblygiad gweithredol ar y gweill a lle y teimlid bod modd sbarduno newid. Oherwydd y materion meddygol a thechnegol amrywiol a godwyd, penododd y Pwyllgor grŵp cyfeirio arbenigol, dan gadeiryddiaeth Dr Andrew Fowell, i'w cyfarwyddo. Cyfarfu'r grŵp bedair gwaith, gan gynnwys cyfarfod â'r Pwyllgor am y tro olaf ym mis Rhagfyr 2006, pan roddodd gyngor ynghylch y canfyddiadau ac argymhellion. Cyhoeddwyd adroddiad y Pwyllgor, ynghyd â 17 argymhelliad, ar 5 Chwefror 2007, ac fe'i lansiodd yn y gynhadledd Cymru yn erbyn Canser;

1.11 Ar 13 Ebrill 2005 sefydlodd y Pwyllgor is-bwyllgor o dan Reol Sefydlog 8.27. Roedd yn cynnwys holl aelodau Pwyllgor ac eithrio'r Gweinidog. Y Cadeirydd oedd David Melding AC, Cadeirydd y Pwyllgor;

1.12 Diben yr is-bwyllgor oedd craffu'n ddyfnach ar waith y Gweinidog o ran perfformiad Llywodraeth y Cynulliad Cenedlaethol wrth gyflwyno'r polisiau a'r rhaglenni sydd ym mhortffolio'r Gweinidog;

1.13 Cyfarfu'r is-bwyllgor deirgwaith gan edrych ar saith pwnc:

- |                        |   |
|------------------------|---|
| 16 Mehefin<br>2005     | i. Rhaglen Buddsoddi Cyfalaf y GIG;<br>ii. Perfformiad y Gwasanaeth Ambiwylans yng Nghymru;<br>iii. Gwasanaethau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal.                      |
| 17<br>Tachwedd<br>2005 | i. Gofal Lliniarol<br>ii. Y cynllun taliadau uniongyrchol sydd yn galluogi defnyddwyr y gwasanaethau gofal i brynu'u gofal eu hunain.                                   |
| 5 Ebrill 2006          | i. Gweithredu fformiwla Townsend ar gyfer dyrannu adnoddau i'r GIG;<br>ii. Polisi Llywodraeth Cynulliad Cymru ar gyfer gofal rhad ac am ddim yn y cartref i bobl anabl. |

## **2. AR GYFER PWYLLGOR(AU) OLYNOL**

### **Materion Strategol**

2.1 Argymhellir bod Pwyllgor(au) olynol yn canolbwyntio ar y materion strategol lefel uchel canlynol:

- ◆ Gallu'r GIG a'i bartneriaid i gwrdd ag anghenion ieched corfforol a meddyliol y boblogaeth, gyda golwg arbennig ar leihau amseroedd aros a'r oedi sy'n digwydd wrth drosglwyddo gofal; gwasanaethau gofal argyfwng a moderneiddio'r Gwasanaeth Ambiwylans.
- ◆ Gwella ieched.
- ◆ Diogelu'r rhai mwyaf bregus yn y boblogaeth, hy. plant, oedolion hŷn a rhai ag anabledd

### **Materion trawsffiniol**

2.2 Nid oes materion eraill penodol sydd angen sylw, ond dylai unrhyw bwyllgor olynol gofio am y cysylltiadau parhaus ag addysg ac effaith tai gwael ar iechyd. Yn yr un modd mae angen i'r holl asiantaethau sy'n darparu gwasanaethau i blant gydweithio'n agos â'i gilydd.

2.3 Yng nghydyfarfod y pwyllgorau ar 8 Mawrth i drafod adroddiad blynyddol Comisiynydd Plant Cymru, awgrymwyd y canlynol

- yn y dyfodol, dylai "Pwyllgor y Ty cyfan" graffu'n flynyddol ar Adroddiad Blynyddol y Comisiynydd Plant
- yn y Trydydd Cynulliad, dylid sefydlu pwyllgor plant i drafod yn rheolaidd yr ystod lawn o faterion a all effeithio ar blant.

## Eitemau Eraill i'w Hystyried

### Deddfwriaeth Sylfaenol

2.4 Fel y crybwyllwyd ym mharagraff 1.5 uchod mae'r Mesur Iechyd Meddwl o flaen y Senedd ar hyn o bryd. Barn y Pwyllgor oedd bod y Mesur yn sylfaenol ddiffygiol ac 'roeddent yn argymhell bod y Gweinidog yn ceisio pwerau fframwaith i Gymru. Trafodwyd adroddiad y Pwyllgor yn y Cyfarfod Llawn ar 28 Chwefror. 'Rydym yn argymhell gwyllo datblygiadau'n ofalus i sicrhau bod y ddarpariaeth ar gyfer Cymru'n gynaliadwy ac yn cydweddu â'r Strategaeth Iechyd Meddwl a'r Fframwaith Gwasanaethau Cenedlaethol.

### Is-ddeddfwriaeth

2.5 Cytunodd y Pwyllgor ar brotocol ar gyfer nodi darnau pwysig o is-ddeddfwriaeth a chraffu arnynt. Clustnodwyd y canlynol ar gyfer craffu, ond nid oeddent ar gael cyn cyfarfod diwethaf y Pwyllgor

Teitl	Diben	Amser arfaethedig	Canlyniad Negyddol/Cadarnhaol
Rheoliadau Gweithdrefn Gwyno'r GIG(Cymru)	Rhoi sail statudol i weithdrefn y GIG a gyflwynwyd ar 1 Ebrill 2003	Anhysbys	Cadarnhaol
Gorchymyn Deddf Dŵr 2003 (Cychwyn Rhif 3) (Cymru)	Dod â rh..58 o Ddeddf dŵr 2003 i rym er mwyn cyflwyno rheoliadau ymgynghori ynghylch fflorideiddio dŵr yng Nghymru	Anhysbys	Negyddol
Rheoliadau Fflworideiddio Dŵr (Ymgynghoriad Cymru)	Cyflwyno rheoliadau fydd yn rheoli trefniadau ymgynghori pe cyflwynid unrhyw gynllun(iau) fflorideiddio yng Nghymru	Anhysbys	Negyddol
Rheoliadau	Newidiadau i'r	Haf 2007	Negyddol

Ymchwiliad Shipman	ddeddfwriaeth bresennol wrth ymateb i argymhellion a gafwyd yn Shipman IV a V		
Deddf Safonau Gofal 2000 – Y Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Cartrefi i Oedolion Iau.	O bosibl i gyflwyno nifer o leddfiadau i'r SGC ar gyfer cartrefi gofal bach, hy. llai na 3 phreswlydd.	Anhysbys	Anhysbys
Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Gwasanaethau Fferyllol)	WP10 fel dull o rhagnodi ocsigen	Anhysbys	Anhysbys
Rheoliadau Ychwanegion Bwyd(Cymru)	Yn lle'r Gyfarwyddeb Ychwanegiadau Bwyd	Mai 2007	Negyddol

### Adolygiadau Polisi

2.6 Bydd pwyllgor(au) y Trydydd Cynulliad o bosibl yn dymuno monitro'r cynnydd a wneir ar adolygiadau polisi'r ddau Gynulliad cyntaf. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Pwyllgor, o leiaf, graffu ar ymateb Llywodraeth Cynulliad Cymru i Adolygiad y Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol o Wasanaethau Canser ar gyfer Pobl Cymru, a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2007.

2.7 Un o'r materion a godwyd yn yr Adolygiad o wasanaethau Canser oedd mynediad at gyffuriau a therapïau newydd. 'Roedd adroddiad y Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cynulliad Cymru, mewn ymgynghoriad â Llywodraeth y DU, Gweithrediaeth yr Alban a chyrrff perthnasol eraill, yn ceisio sefydlu protocol ar gyfer gwerthuso cyffuriau a therapïau newydd fydd yn cyflymu'r broses ac osgoi disgwyliadau afresymol ac anwybodus o du'r cyhoedd. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Cynulliad Cenedlaethol yn monitro'r cynnydd a wneir yn y maes hwn a bod Pwyllgor yn archwilio'r berthynas rhwng y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol (NICE) a Grŵp Strategaeth Feddyginiaethau Cymru Gyfan a phriod swyddogaethau'r ddau sefydliad.

2.8 Ym mis Hydref 2006 cyflwynodd y Comisiwn Hawliau Anabledd (CHA) eu hadroddiad ar gyfer Cymru 'Triniaeth Gyfartal: Cau'r Bwlch'. Roedd y Pwyllgor yn derbyn y byddai llawer o'r argymhellion yn cymryd amser i'w gweithredu ond cytunodd y dylai drafod yr adroddiad eto ym mis Mawrth 2007 i weld faint o gynnydd a wnaed. Ymatebodd Llywodraeth Cynulliad Cymru yn fanwl i argymhellion yr adroddiad a darparodd y Comisiwn Hawliau Anabledd wybodaeth ynghylch yr ymateb a gafwyd gan gyrff eraill. Er bod cynnydd sylweddol wedi'i wneud, ceid bylchau o hyd. Byddai panel archwilio'r CHA yn cael ei ailymgynnull i adolygu'r argymhellion yn nes ymlaen yn y flwyddyn.

2.9 Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai'r Pwyllgor olynol fonitro'r cynnydd yn nes ymlaen yn 2007.

### **Materion Ewropeaidd**

2.10 Cyhoeddwyd Rhaglen Waith y Comisiwn Ewropeaidd ar 24 Hydref 2006. Ynndi, rhestrir yr holl eitemau strategol a blaenoriaethol a gynigir gan y Comisiwn yn 2007.

[http://ec.europa.eu/atwork/programmes/docs/clwp2007\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/atwork/programmes/docs/clwp2007_en.pdf)

2.11 Yn ei gyfarfod ar 14 Mawrth, trafododd y Pwyllgor gynnig y Comisiwn Ewropeaidd i sefydlu Fframwaith Cymunedol ar gyfer Gwasanaethau Iechyd Diogel ac Effeithlon. Roedd eitemau eraill yn rhaglen waith y Comisiwn ar gyfer 2007 y byddai pwyllgor olynol yn dymuno o bosibl eu trafod neu'u monitro.

**2.12 Cyfathrebiad ar Strategaeth Ewropeaidd ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol o Ddiddordeb Cyffredinol.** Cyfathrebiad anneddfwriaethol yw hwn; bydd yn ystyried, fodd bynnag, yr angen am ddeddfwriaeth gan yr UE yn y maes hwn i'r dyfodol a phosibilrwydd cael y cyfryw ddeddfwriaeth. Disgwylir ei dderbyn ym mis Tachwedd 2007. Y prif amcanion yw:

- Nodi a chydabod nodweddion penodol gwasanaethau cymdeithasol sydd o ddiddordeb cyffredinol;
- Egluro'r fframwaith sy'n eu cynnal ac y gellid ei ddefnyddio wrth eu moderneiddio; a
- Chynnig camau ymhellach tuag at gael agwedd systematig ym maes gwasanaethau cymdeithasol sydd o ddiddordeb cyffredinol.

### **2.13 Papur Gwyn ar strategaeth iechyd: Iechyd yn Ewrop, agwedd strategol.**

Mae hyn yn gofyn am weithredu anneddfwriaethol, a disgwylir ei dderbyn yn hydref 2007. Mae'r Strategaeth Iechyd yn anelu at:

- ddatblygu agwedd fwy cyfun a chydlynol i bob gweithredu ym maes iechyd a sicrhau bod y syniad "iechyd ym mhob polisi" yn cael ei roi ar waith;
- llunio agenda polisi ar themâu iechyd allweddol;
- helpu mynd i'r afael ag anghydraddoldebau ym maes iechyd a hybu buddsoddi mewn iechyd;
- datblygu gallu'r UE i ymateb i argyfyngau/bygythiadau iechyd;
- cryfhau cydweithredu rhwng systemau iechyd cenedlaethol;
- cryfhau rhan yr UE mewn iechyd rhyngwladol;
- monitro cynnydd gyda thargedau a dangosyddion; a
- rhoi mecanwaith ac offerynnau Cymunedol ar waith.

**2.14 Papur Gwyn ar Faethiad.** Mae hwn sydd â dyddiad derbyn arfaethedig ym mis Ebrill 2007 yn gofyn am weithredu anneddfwriaethol,. Bydd y ddogfen yn sefydlu strategaeth ar faethiad a gweithgarwch corfforol ar lefel y Gymuned

Ewropeaidd. Ei amcan fydd hybu ffordd iach o fyw er mwyn atal y duedd gynyddol gyffredinol at orbwysedd a gordewdra a'r cyflyrau meddygol cronig ddaw yn sgil y rheiny. Bydd yn hybu gweithredu fel partneriaethau wrth gyflawni hyn. Mae hyn yn dilyn Papur Gwyrdd y Comisiwn ar hybu bwyta'n iach a gweithgarwch corfforol yr ymatebodd y Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Corfforol iddo ym mis Chwefror 2006.

Rhodri Glyn Thomas AC  
Cadeirydd  
Mawrth 2007